

О. М. Вівсянник,
к. держ. упр., докторант кафедри публічного управління та землеустрою,
Класичний приватний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9373-047X>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.9.141

УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ЗДОРОВ'Я НА ОСНОВІ СОЦІАЛЬНИХ НАПРЯМІВ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ

О. Vivsyannyk,
PhD in Public Administration, Doctoral student of the Department
of Public Administration and Land Management, Classical Private University

MANAGEMENT OF HEALTH CARE ON THE BASIS OF SOCIAL DIRECTIONS OF STATE ACTIVITIES

В статті проаналізовано складові елементи соціальної діяльності держави в сфері управління охороною здоров'я: ліквідація бідності та зростання рівня життя населення, інвестиції в соціальну та медичну інфраструктуру, соціально відповідальне інвестування.

Доведено, що інвестори інвестують в інфраструктуру, оскільки вона є нециклічною та пропонує стабільні та передбачувані вільні грошові потоки. За своєю соціальною спрямованістю такі інвестиції у більшій мірі відповідають інтересам громадян, населення країни та регіонів, ніж інтересам інвесторів. Соціальні інвестиції можуть надавати соціальний ефект і зовсім не приносити прибутку.

Соціально відповідальне інвестування визначає, що екологічні, соціальні та корпоративні фактори управління впливають на загальну ефективність діяльності інвестора. Головним у визначенні відповідальності інвестування є критерій навколишнього середовища, соціальний критерій, критерій управління.

The article analyzes the constituent elements of the state's social activity in the field of health care management: eliminating poverty and raising the standard of living of the population, investing in social and medical infrastructure, socially responsible investing. In particular, it has been identified that rapid and sustainable growth is critical to rapid progress towards the Millennium Development Goals. The most closely related goals are the three goals of poverty eradication, hunger eradication and health promotion. Governments must work towards inclusive growth through a number of programs and continue to spend heavily on health and education, which have a major impact on the poor. Ultimately, the biggest determinants of socio-economic growth in Ukraine will be its social policies and the development of the health care system.

The article identifies that investors invest in infrastructure because it is non-cyclical and offers stable and predictable free cash flows. The author proves that investments in social infrastructure, in particular, related to human health, have a different economic meaning. The author determined that according to its social orientation, investments in social infrastructure correspond to the interests of citizens, the population of the country and regions to a greater extent than the interests of investors. Social investments can have a social effect and not bring profit at all.

The article proves that socially responsible investing determines that environmental, social and corporate management factors affect the overall efficiency of the investor's activity. Investments are divided into: investments with a direct social effect, investments with a diffuse social effect, investments with an indirect social effect, investments with an indirect social effect. Human health is a complex socio-biological phenomenon that is influenced by investments with both direct and indirect, indirect and diffuse effects. According to the author, the following three criteria are the main factors in determining investment responsibility: environmental criteria, social criteria, management criteria.

Ключові слова: управління, охорона здоров'я, соціальний, напрям, діяльність, держава, інвестиції.
Key words: management, health care, social, direction, activity, state, investment.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Система охорони здоров'я є важливою частиною функціонування будь якої держави. Завданням органів державного управління є формування ефективних механізмів впливу системи охорони здоров'я на громадське здоров'я, систему соціально-економічного добробуту населення держави. На основі досліджень, що проведено в теоретичній частині роботи, необхідно визначити різні підходи до державного управління соціальними складовими в охороні здоров'я. Один з таких підходів — це підхід на макроекономічному рівні. Його складовими елементами є наступні напрями діяльності держави: ліквідація бідності та зростання рівня життя населення, інвестиції в соціальну та медичну інфраструктуру, соціально відповідальне інвестування.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Велика кількість науковців — фахівців з державного управління досліджували питання державного управління охороною здоров'я. В своєму дослідженні ми спиралися на праці таких науковців як Безтелесна Л.І. [4], Білоус Н.М. [4], Джинджоян В.В. [6], Зима І.Я. [3], Сазонець І.Л. [1, 3, 4, 5, 6], Сазонець О.М. [2], Саричев В.І. [4] та ін. В своїх працях ці науковці досліджували процеси визначення основних форм соціальної взаємодії підприємницьких структур із інституційним середовищем та громадянським суспільством, інституційної трансформації державного управління охороною здо-

ров'я, впливу соціальних інститутів на трансформацію державної системи управління охороною здоров'я та аналогічні питання, що є притаманними сучасному етапу розвитку системи державного управління охороною здоров'я. Однак, в представленому дослідженні зроблено спробу поєднати макроекономічні підходи розвитку соціальної складової діяльності держави із управлінням охороною здоров'я.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою дослідження є визначення тенденцій розвитку управління охороною здоров'я на основі дослідження соціальних напрямів діяльності держави. У зв'язку з масштабністю означеного питання, нами було зроблено акцент на три соціальних напрями: подолання бідності, інвестування в соціальну інфраструктуру, соціально відповідальне інвестування.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Проаналізуємо більш детально можливості впливу органів державного управління на ці макроекономічні складові.

1. Ліквідація бідності та зростання рівня життя населення. Економічне зростання є найпотужнішим інструментом для зменшення бідності та покращення якості життя в будь-якій країні. Науковці надають переконливі докази того, що швидке та стійке зростання має вирішальне значення для швидкого прогресу у досягненні Цілей розвитку тисячоліття. Найбільш пов'язаними цілями є три

перші цілі — подолання бідності, подолання голоду та зміцнення здоров'я. Зростання і можливості працевлаштування покращують стимули для батьків інвестувати у своїх дітей освіти, відправляючи їх до школи. Це може призвести до появи зростаючої групи підприємців, які будуть створювати основу економічно розвинутого суспільства і закладати фінансовий фундамент для реалізації соціальних цілей та зміцнення здоров'я. Економічне зростання сприяє людському розвитку, який, у свою чергу, сприяє економічному зростанню. Успішна стратегія подолання бідності повинна мати в основі заходи соціальної спрямованості. Майбутнє зростання також має бути екологічно стійким. Покращене управління водних та інших природних ресурсів разом з рухом до низьких вуглецевих технологій як розвинутими країнами, так і країнами, що розвиваються. Діяльність органів державного управління повинна бути спрямована на досягнення цих пов'язаних цілей. Органи державного управління повинні працювати над інклюзивним зростанням через низку програм і продовжувати витрачати значні кошти на охорону здоров'я та освіти, що має великий вплив для незаможних верств населення. Зрештою, найбільшими визначальними факторами соціально-економічного зростання в Україні будуть її соціальна політика та розвиток системи охорони здоров'я[7].

2. Інвестиції в соціальну та медичну інфраструктуру. Інвестиції в інфраструктуру є формою "реальних активів", які містять фізичні активи, які ми бачимо в повсякденному житті, як-от мости, дороги, шосе, каналізаційні системи або об'єкти енергетичної інфраструктури. Такий тип активів є досить важливим у розвитку країни. Часто інвестори інвестують в інфраструктуру, оскільки вона є нециклічною та пропонує стабільні та передбачувані вільні грошові потоки. Однак інвестиції в соціальну інфраструктуру мають інший економічний зміст. За своєю соціальною спрямованістю вони у більшій мірі відповідають інтересам громадян, населення країни та регіонів, ніж інтересам інвесторів. Соціальні інвестиції можуть надавати соціальний ефект і зовсім не приносити прибутку. Значною мірою соціальні інвестиції здійснюються державою, але і приватні інвестори зацікавлені у здійсненні їх за окремими групами об'єктів. Серед соціальних інвестицій, що пов'язані з охороною здоров'я та одночасно можуть приносити прибуток, можна виокремити інвестиції в курортні комплекси, об'єкти спортивної інфраструктури, об'єкти медичного туризму, рекреаційного, водного, зеленого туризму, інфраструктура, що забезпечує задовільний санітарно-епідеміологічний стан регіону та держави.

Інвестиції в соціальну інфраструктуру мають суттєві переваги для інвесторів і повинні заохочуватися державою. До переваг інвестицій в соціальну інфраструктуру можна віднести такі як:

стабільні грошові потоки. Потенціал стабільних грошових потоків є однією з головних привабливих рис соціальної інфраструктури. Наприклад, щойно збудована система каналізації та водовідведення може включати державний контракт на наступне десятиліття. Таким чином, якщо уряд не збанкрутує або не зміниться політична система (мізерний шанс на розвинених ринках), грошові потоки будуть довгостроковими та цілком передбачуваними;

нециклічний характер. Під час пандемії коронавірусу багато видів бізнесу зазнали втрат, в тому числі і інвестори, які вклалися в їх розвиток, однак інвестори, що вкладали кошти в соціальну інфраструктуру, а особливо в систему охорони здоров'я, розвиток системи медичних послуг не тільки не збанкрутували, але й отримали суттєві прибутки. Органи державної влади значною мірою сприяли здійсненню таких інвестицій шляхом встановлення пільгових режимів оподаткування. Різні види бізнесу збанкрутували під час пандемії, але ці ризики не торкнулися інфраструктурних активів. Інфраструктурні активи, такі як мости та дороги, мають вирішальне значення для розвитку країни, а це також означає, що вони все активно використовуватимуться під час економічних рецесій. В той же час криза, що пов'язана з пандемією зумовила привернення уваги потенційних інвесторів, органів державної влади до інфраструктурних проектів в сфері медицини, охорони здоров'я, курортної справи, медичного туризму, створення медичних кластерів;

низькі змінні витрати. Інфраструктура пов'язана з надзвичайно малими граничними витратами на використання, які абсолютно незначні. Використовуючи, наприклад, міст, кожен автомобіль, який їде по ньому, принесе надзвичайно малі змінні витрати. Це стосується і об'єктів медичної інфраструктури. Зношення основних фондів є несуттєвим. Основним чинником якісного надання медичних послуг є активність використання цих фондів та якість медичного персоналу в лікувальних та курортних закладах. Під час пандемії коронавірусу посилилась увага держави, відповідних органів державного управління до вдосконалення системи підготовки медичних кадрів всіх освітніх рівнів[8];

3. Соціально відповідальне інвестування. Поняття "соціально-відповідальне інвестування" використовується для набору екологічних, соціальних стандартів і стандартів управління, які соціально свідомі інвестори використовують для вибору інвестицій. Ці критерії враховують, наскільки державні компанії захищають навколишнє середовище та громади, де вони працюють, і як вони забезпечують відповідність менеджменту та корпоративного управління високим соціальним стандартам. Соціально відповідальне інвестування визначає, що екологічні, соціальні та корпоративні фактори управління впливають на загальну ефективність діяльності інвестора. Розглядаючи фактори соціально відповідального інвестування, інвестори отримують більш цілісне уявлення про компанії, які вони підтримують, що може допомогти зменшити ризики та визначити можливості.

На основі аналізу матеріалів вітчизняних науковців, нами складено класифікацію видів соціального інвестування, що представлено на рис. 1. Для розвитку системи охорони здоров'я слід визначити таку ознаку соціальних інвестицій як очікуваний результат. За цією ознакою інвестиції розділяються на: інвестиції з прямим соціальним ефектом, інвестиції з розсіяним соціальним ефектом, інвестиції з непрямим соціальним ефектом, інвестиції з опосередкованим соціальним ефектом. Здоров'я людини є складним соціо-біологічним феноменом, на який мають вплив інвестиції як з прямим ефектом, так і інвестиції з опосередкованим, непрямим та розсіяним ефектом.

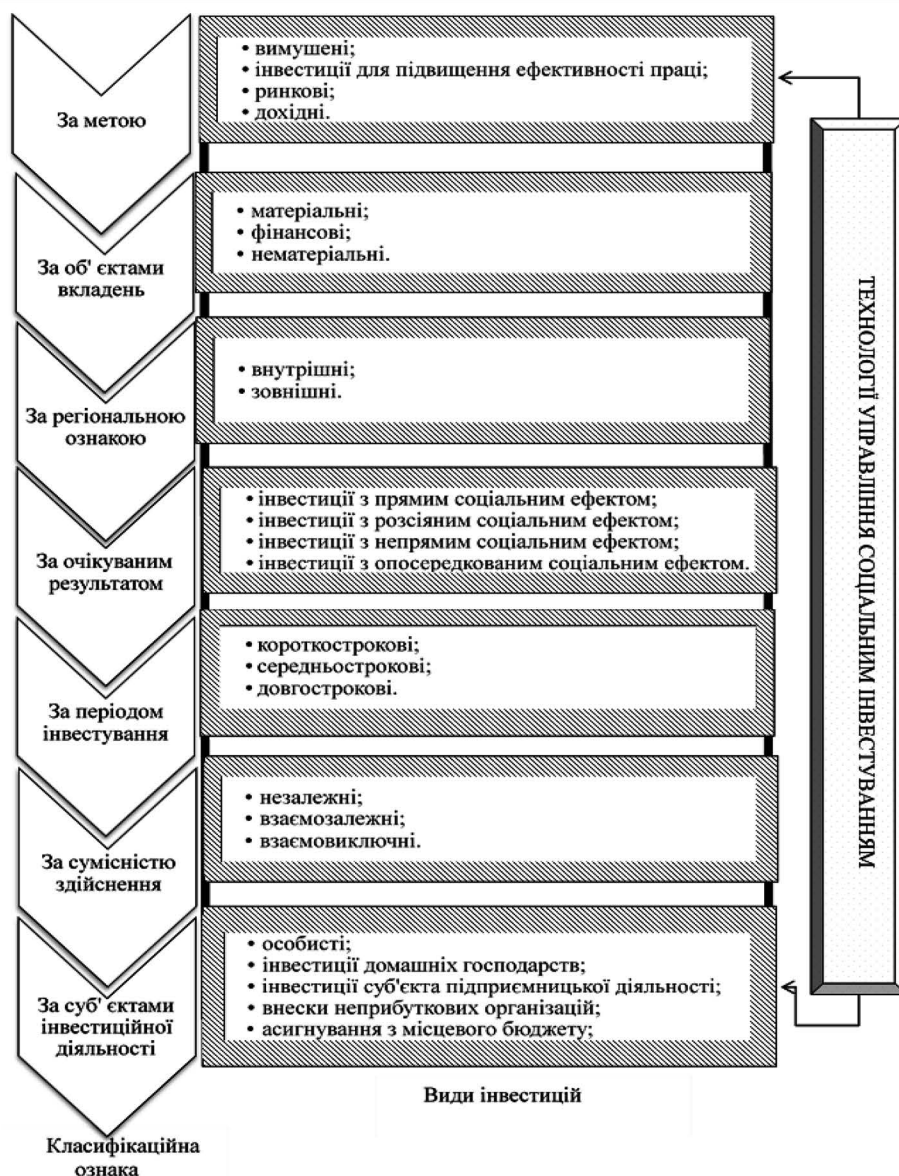

Рис. 1. Класифікація видів соціальних інвестицій

Головним у визначенні відповідальності інвестування є три наступних критерії:

Критерій навколишнього середовища. Соціальні інвестори враховують який вплив має компанія на навколишнє середовище і, відповідно, на здоров'я людини. Цей вплив може включати вуглецевий слід компанії, її утримання від використання токсичних хімікатів, задіяних у її виробничих та інших процесах, або зменшення їх використання, а також її прагнення до сталого розвитку в усьому ланцюжку постачання.

Соціальний критерій. Цей критерій враховує як компанія покращує свій соціальний вплив як усередині компанії, так і у зовнішньому середовищі. Соціальні чинники включають усе, починаючи від рівності ЛГБТК+, расової, гендерної різноманітності як у керівному апараті, так і в штаті загалом, а також програм інклюзії та практики найму. Останнім часом дуже велика увага надається створенню інклюзивного безбар'єрного середовища, що має велике значення для соціалізації людей з обмеженими можливостями, які постійно потребують профілактики та реабілітації, створення особливих умов для праці та відпочинку. Такий вплив враховує також як ком-

панія виступає за соціальне благо в усьому світі, за межами своєї обмеженої сфери бізнесу.

Критерій управління. Цей критерій враховує як правління та керівництво компанії сприяють позитивним змінам. Управління включає в себе все: від проблем, пов'язаних із зарплатою керівників, службовців до різноманітності керівництва, а також наскільки добре керівництво реагує на акціонерів і взаємодіє з ними. Сучасне корпоративне управління в сфері стимулювання працівників містить в собі не тільки питання заробітної плати, але й питання залучення працівників за рахунок запровадження соціальних пакетів в корпораціях. До таких пакетів крім визначеної суми заробітної плати входять також компенсаційні виплати (транспорт, бензин, інтернет, відрядження), але й види медичного сервісу, такі як медичне страхування, оплата відпочинку, санаторного лікування, компенсація відвідувань фітнес-клубів, басейнів, тощо. Соціальні аспекти управління в сучасній корпорації тісно пов'язані з медичним обслуговуванням. Медичний сервіс стає важливим чинником оцінки можливості соціального інвестування [9].

ВИСНОВКИ

В статті проаналізовано складові елементи соціальної діяльності держави в сфері управління охороною здоров'я: ліквідація бідності та зростання рівня життя населення, інвестиції в соціальну та медичну інфраструктуру, соціально відповідальне інвестування.

Зокрема, визначено, що швидке та стійке зростання має вирішальне значення для швидкого прогресу у досягненні Цілей розвитку тисячоліття. Найбільш пов'язаними цілями є три перші цілі — подолання бідності, подолання голоду та зміцнення здоров'я.

Інвестори інвестують в інфраструктуру, оскільки вона є нециклічною та пропонує стабільні та передбачувані вільні грошові потоки. Однак інвестиції в соціальну інфраструктуру, зокрема, пов'язану зі здоров'ям людини, мають інший економічний зміст. За своєю соціальною спрямованістю вони у більшій мірі відповідають інтересам громадян, населення країни та регіонів, ніж інтересам інвесторів. Соціальні інвестиції можуть надавати соціальний ефект і зовсім не приносити прибутку.

Соціально відповідальне інвестування визначає, що екологічні, соціальні та корпоративні фактори управління впливають на загальну ефективність діяльності інвестора. Інвестиції розділяються на: інвестиції з прямим соціальним ефектом, інвестиції з розсіяним соціальним ефектом, інвестиції з непрямым соціальним ефектом, інвестиції з опосередкованим соціальним ефектом. Здоров'я людини є складним соціо-біологічним феноменом, на який мають вплив інвестиції як з прямим ефектом, так і інвестиції з опосередкованим, непрямым та розсіяним ефектом. Головним у визначенні відповідальності інвестування є три наступних критерії: критерій навколишнього середовища, соціальний критерій, критерій управління.

Література:

1. Вісник О.М., Сазонець І.Л. Формування безбар'єрного простору в санаторно-курортних закладах на основі реалізації принципів охорони здоров'я. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2024. № 3. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/3230/3266> (10.04.2024).
2. Сазонець О.М., Альшаафі Мохамед Алі. Іноземний досвід управління медичними закладами в інформаційно-комунікативному середовищі. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 18. С. 19—23.
3. Сазонець І. Л., Зима І.Я. Соціальні інститути в трансформації державної системи управління охороною здоров'я: монографія. Рівне: Волин. обереги, 2018. 168 с.
4. Інституційна трансформація державного управління охороною здоров'я: Україна та іноземний досвід: колективна монографія / І. Л. Сазонець, В. І. Саричев [та ін.]; за наук. ред. д. е. н., проф. І. Л. Сазонця. Рівне: Волин. обереги, 2019. 396 с.
5. Сазонець І.Л. Економічна політика ТНК: навч. посіб. / І. Л. Сазонець, Ю. М. Варич; Дніпропетр. нац. ун-т ім. О.Гончара. Донецьк: Юго-Восток, 2009. 318 с.
6. Сазонець І. Л., Джинджоян В. В. Визначення основних форм соціальної взаємодії підприємницьких структур із інституційним середовищем та громадянським суспільством. Вісник НУВГП. Економічні науки: зб. наук. пр. Рівне: НУВГП, 2019. Вип. 4 (88). С. 295—306.

7. Economic growth: the impact on poverty reduction, inequality, human development and jobs. URL: <https://www.oecd.org/derec/unitedkingdom/40700982.pdf> (дата звернення: 21.12.2023 р.).

8. Infrastructure Investments. Contain physical assets that we see in everyday life. URL: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/career-map/sell-side/capital-markets/infrastructure-investments/> (дата звернення: 21.12.2023 р.).

9. Environmental, Social And Governance: What Is ESG Investing? URL: <https://www.forbes.com/advisor/investing/esg-investing/#:~:text=ESG%20stands%20for%20environment%2C%20social,performance%20in%20these%20three%20areas.> (дата звернення: 21.12.2023 р.).

References:

1. Vivsiannyk, O.M. and Sazonets', I.L. (2024), "Pre-requisites for the state creation of barrier-free space in sanatorium and spa institutions", *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, vol. 3, available at: <https://www.nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/3230/3266> (Accessed 10.04.2024).
 2. Sazonets, O. and Ali, Elshaafi Mohamed (2018), "Foreign experience in the management of medical institutions in the information and communication environment", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 18, pp. 19—23.
 3. Sazonets', I.L. and Zyma, I.Ya. (2018), *Sotsial'ni instytuty v transformatsii derzhavnoi systemy upravlinnia okhoronoiu zdorov'ia* [Social institutions in the transformation of the state health care management system], Volyn. oberehy, Rivne, Ukraine.
 4. Sazonets, I.L. and Sarychev, V.I. (2019), *Instytutsiina transformatsiia derzhavnoho upravlinnia okhoronoiu zdorovia: Ukraina ta inozemnyi dosvid* [Institutional transformation of public health management: Ukraine and foreign experience], Volyn. oberehy, Rivne, Ukraine.
 5. Sazonets, I.L. and Varych, Yu.M. (2009), *Ekonomichna polityka TNK* [Economic policy of TNC], Yuhovostok, Donetsk, Ukraine.
 6. Sazonets', I. L. and Dzhindyhoian, V. V. (2019), "Determination of the main forms of social interaction of entrepreneurial structures with the institutional environment and civil society", *Visnyk NUVHP. Ekonomichni nauky*, vol. 4 (88), pp. 295—306.
 7. OECD (2007), "Economic growth: the impact on poverty reduction, inequality, human development and jobs", available at: <https://www.oecd.org/derec/unitedkingdom/40700982.pdf> (Accessed 21.12.2023).
 8. CFI (2023), "Infrastructure Investments. Contain physical assets that we see in everyday life", available at: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/career-map/sell-side/capital-markets/infrastructure-investments/> (Accessed 21.12.2023).
 9. forbes (2023), "Environmental, Social And Governance: What Is ESG Investing?", available at: <https://www.forbes.com/advisor/investing/esg-investing/#:~:text=ESG%20stands%20for%20environment%2C%20social,performance%20in%20these%20three%20areas> (Accessed 21.12.2023).
- Стаття надійшла до редакції 14.04.2024 р.*